

od minijature (u zbirci *Zavetine*) do poeme (u najnovijim pesničkim knjigama, kao što su *Bekstva po Srbiji* i *Vidovnica*). Složenom strukturom poeme, u *Vidovnici*, čiju tematsku podlogu treba tražiti u svetu slovenske prošlosti, uporedo jezičke i istorijske, Pavlović je definisao jedan ključni trenutak u svojim traženjima. Poistovećujući poziciju pesnika s funkcijom *vidovnice*, kule motrilje, ali vidovnice pred kojom prolazi/prolazi istorija, pred kojom se događa drevna i mitska, arhetipska prošlost, da bi se preobrazila u događanje pesme, Miodrag Pavlović je doveo pet pevanja o Slovenima (iz kojih je sačinjena *Vidovnica*) do krajnje konsekvence u pesničkom tumačenju pesničkog čina, i fenomena poezije uopšte:

»...kao što i lira
više svoj zvuk
neće da preda
tako i knjiga
do vrha puna znaka
ne odgovara više i ne pita

listovi se okreću
Slovo samo sebe čita.«

Ovaj završni stav *Vidovnice* (pevanje *To Slovo*) omogućuje različita tumačenja, kakva su kritičari već dali. Nije, međutim, reč o fenomenu poetske višeznačnosti, dakle, o jezičkoj pojavi na kojoj se zasniva pesnički jezik, već o bitnim opredeljenjima u odnosu prema poetskom činu, prema pesmi i prema reči, odnosno rečima. I dalje: pesnik ovde slutu sudbinu govora (ne samo poetskog) u prestorima Maklammove galaksije. Mogućnosti tumačenja završnog pevanja *Vidovnice* različite su, pesnik je i ovoga puta omogućio čitaocu da se opredeljuje, da postavlja pitanja i da se sam pita, da li je to Slovo, ostavljeno od ljudi, prepušteno samo sebi, u stvari buduća sudbina poezije, ili, pak, okretanje Slova samome sebi možemo prihvatiti kao svest poezije o samoj sebi, kao prosvetljenje kojim se doseže do same biti pesničkog čina, do samih suština slovesnog, do ključa kojim ćemo, konačno, otključati ta vrata sa sedam brava i pečata, i otkriti „bez ostatka, smisao samoga Slova. U svakom slučaju, iako dovedeno do krajnje konsekvence, ovo traganje za smislom pesme i njenog postojanja i opstojanja nije definitivno, završeno. Traženja Miodraga Pavlovića ne završavaju se *Vidovnicom*, već se ovim stihovima otvaraju nove mogućnosti za stvaralačko traganje, za prodore u nova područja i za nova otkrovenja. To neprekidno obnavljanje svojstveno je poeziji Miodraga Pavlovića od samih početaka, a posmatrano iz vremenske perspektive ono se otkriva u kontinuitetu bogatih preplitanja i preobražaja. U svakom slučaju, kao što kaže pesnik, »prolazi samo prošlost, ostaju otkrovenja«. Bogata u izrazu i značenju, dosledna u osnovnom stavu, a neprekidno nova, jezički nepresušna, u neprestanom dijalogu s tradicijom, a izrazito savremena, poezija Miodraga Pavlovića i u ovom trenutku nagoveštava nova otkrovenja.

Borivoj Poprčan: UNUTAR I, akvatinta-bakropis

POEZIJA JE CEO SVET

kroz otvoren prozor zurim u martovsko
sunce i ljude što prolaze
u redakciji časopisa »polja« sedim i
dok golubovi lete i blistaju grane lipe
u dvojništu
iza mene su drugovi koji razgovaraju i
puše kao ludaci
a samo jedan misli
pesnik je tihi graditelj revolucije
najveći deo vremena provodi u snu i
kao cvetovi voli samoću
vazduh i crkve brvnare do kojih se može doći
planinskom stazom i u punoj slobodi
tišina je odskočna daska za genija
čiji dom je okružen drvećem i travom
i kojem ptice i životinje idu u susret i
svakodnevno kljukaju i jedu s pesnikova dlana
iz ruke onoga koji kvasi čelo u rosi
svi putevi vode u prošlost i svetlost je moja
pred bezazlenim ogledalom stojim i
osećam mir u duši
visoko u brdima čist neuhvatljiv život da udahnem
klečim na steni i
pijem vodu po kojoj pada crna kosa
ako me neko gleda
pomisliće da mi glava raste iz kamena
i čovek je sam u težnji za savršenstvom
antisvet
gubim oči u moru tačaka
čutim govorim
prošao sam pokraj kupinova žbunja i kišnice
sit od znanja

ZIVIM KROZ MISAO CEO ŽIVOT

znam sve o najbližoj i najdaljoj zvezdi
o morima dignutim u kap i
živim kroz misao ceo život
na prvi pogled ne razlikujem se od ljudi ali
kad čovek gleda dalje vidi
kao bik lepo građen idem izdaleka
čutim i blistam ogrnut velikom senkom i kažem
ostani gde jesi
među cvetovima što se razvijaju na čistom vazduhu
da upiješ sunčeve zrake u tišini
trči diši
oko đačkog igrališta kreći se iz jednoga u
drugi krug
zatim se vrati kući uzmi olovku i napiši
vrhom jezika taknuo sam kapljicu rose
na mirišljivoj žutoj ruži
zatim sam je poljubio i crvenu bulku liznuo
da ovlažim svoja osećanja
u rano jutro kad nikoga nema ni buke u gradu
ustao sam i pošao u pravcu reke
otvorio sam oči i ah da mi je svaki dan
mozak na pašu da pustim i uživam u lepoti prirode
da se osmehujem srećno
da deljem nesrećne krastavce i pijem
crno kravlje mleko i posmatram hleb kako rudi
u pećnici

SEČEM PUT KROZ ŠUMU I SRCE

nedokučiv najvoljeniji sečem put kroz šumu i srce
sa licem i očima što gledaju
šta je pesnik napisao šta je slikar naslikao
kad se otvori cvet i zasia sunce
kupači u suzama prolaze kroz život i smrt i govore
ludilo se širi i sve više se bistri dete
umešano u igru nežno i mudro i poput stene čvrsto
nikad se neću spustiti nisko da me vide ljudi
duh i telo u haljinama od crne svetlosti
izlazim pred jednu ženu na vrhu stepeništa i čujem
vreme leti i moraš biti ptica
tamo gde tiho duša umire i poezija
i prišiveni krvni pritisak nizak i visok šta će mi
grad mali um nesrećan pod zvezdama
s deset prstiju na rukama i s devojčicom oko vrata
reci pećina je hladna i topla sadrži medveda
brata mog u samoći
i niko se ne stidi svog dubokog glasa
obilazim prostranstva gde zeleni se detelina i
pšenica se zlati
pod otvorenim nebom su žeteoci
i sastavljači lepih pesama sa kosmosom na dlanu
širokogruđi igrači i vatra
prostodušni zagledani u sopstvena leđa u daljini
stoje bez reči i nastavljaju sa krvavim radom
umetnici sa osmehom za suprotni pol što se vežu
ceo vek da provedu kod jezera svetlog i
u neshvatljivom pejzažu potamnili u velikoj tišini

milenko iržović / sečem put kroz šumu